

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Живко Ангелов Велчев

член на научно жури за защита на докторска дисертация за получаване на образователна и научна степен “доктор”

Съставът на научното жури, на което съм член е определен със Заповед на Ректора на Нов български университет № З-РК-152/27.03.2019 г. за защита на докторска дисертация на Никола Светославов Влахов, редовен докторант със стипендия, отчислен с право на защита в докторска програма “Наказателно право”, Нов български университет, професионално направление 3.6 Право, научна специалност “Наказателно право” за получаване на образователна и научна степен “доктор”.

I. Биографични бележки за докторанта

Никола Светославов Влахов е завършил висше образование по специалността “Право” през 2015 г. в Юридическия факултет на Университета за национално и световно стопанство, гр. София. От 2016 г. е младши адвокат в Софийска адвокатска колегия. През 2015 г. е зачислен като редовен докторант със стипендия, в докторска програма “Наказателно право” в Нов български университет, с тема на дисертационния труд: “Престъпления против правосъдието”, с научен ръководител проф. д-р Румен Петров Владимиров. Владее английски, френски и руски език. Много добре познавам докторанта, като от дългогодишната ни съвместна работа имам прекрасни впечатления от него. Изключително ерудиран, отлично професионално подготвен, коректен, отговорен и добронамерен.

II. Обем и структура на дисертационния труд

Представените от докторанта документи и материали представляват пълен комплект, необходим за законосъобразното протичане на защитата. Дисертационният труд в съответната форма се придружава от автореферат, автобиография и декларация за оригиналност. Във връзка с темата на дисертацията, докторантът има 2 броя статии, 2 научни доклада и 1 научно съобщение.

Представеният труд е в обем от 231 страници. Библиографският списък на използваната литература включва 101 заглавия, сред които попадат български и чуждестранни източници. Бележките под линия са 231 на брой. Авторът подлага на задълбочен научен анализ нормативната уредба на престъпленията против

правосъдието, посредством използване на комплексен подход, с разгърнат методически инструментариум. Разглежда нормативната уредба в исторически и сравнителноправен аспект, като достига до оригинални изводи, имащи научен принос за наказателното право. Изясняват се редица теоретични постановки и се предлагат решения на множество спорни въпроси, с които се преодоляват празноти в законовата уредба, съдействащи за решаване на практически трудности в правоприлагането, аргументират се научнообосновани решения за законодателно усъвършенстване на материята.

Работата е структурирана в увод, четири глави и заключение. Избраната структура и последователността на изложението позволяват разглежданите проблеми да бъдат възприети и анализирани, както самостоятелно, така и в тяхната цялост, което прави достъпни и разбираеми тезите на автора и подкрепящите ги аргументи.

В първа глава, която е озаглавена “Същност на правосъдната дейност. Историческо развитие и обща характеристика на престъпленията против правосъдието”, е обърнато внимание на конституционните основи на правосъдната дейност. Дефинирано е също и понятието „правосъдие“ по смисъла на наказателното право, направен е исторически преглед на престъпленията против правосъдието според българското наказателно право, очертани са обектът и системата на престъпленията против правосъдието.

Втора глава е озаглавена “Общи престъпления против правосъдието, извършени от лица, чиято престъпна дейност не е обусловена от задължително участие в процеса”. В нея задълбочено и детайлно са анализирани съставите на престъпленията – набедяване по чл. 286 НК; незаконни действия с информация, придобита със специални технически средства с цел заблуждаване орган на съдебната власт по чл. 287а НК; склоняване на длъжностно лице да наруши свое служебно задължение във връзка с правораздаването по чл. 289 НК и лично укривателство по чл. 294 НК.

Глава трета на дисертационния труд има заглавие “Общи престъпления против правосъдието, извършени от лица, чиято престъпна дейност е обусловена от тяхно участие в процеса”. В нея внимателно и обстойно са разгледани съставите на престъпленията – лъжесвидетелстване - чл. 290, ал. 1 НК; даване на неверен превод или невярно тълкуване - 290, ал. 2 НК; лъжливо документиране в писмена декларация - чл. 290а НК; даване на невярно заключение от вещо лице - чл. 291 НК; подбуждане към лъжесвидетелстване - чл. 293 НК; неизпълнение в едногодишен срок на присъдено парично задължение, въпреки наличието на средства - чл. 293а НК; попречване или осуетяване изпълнението на съдебно

решение или неизпълнение на други актове - чл. 296 НК; бягство на затворник - чл. 297 НК и сговор за бягство на затворници - чл. 298 НК.

В **четвърта глава**, която е названа “Дължостни престъпления против правосъдието”, са анализирани съставите на четири вида престъпления. Това са: употреба на противозаконни принудителни средства за изтръгване на признание, показание, заключение или информация от обвиняем, свидетел или вещо лице - чл. 287 НК; осуетяване на наказателно преследване - чл. 288 НК; забавяне привеждането в изпълнение на влязла в сила присъда - чл. 295 НК и самоволно освобождаване или пускане на затворник да избяга - чл. 299 НК.

Работата представлява цялостно и системно изследване на престъпленията против правосъдието, според действащия НК. По своя обем, структура, съдържание, както и с оглед на използваната научна литература, нормативни актове и интерпретираната съдебна практика, дълбочината на научния анализ и значимостта на изводите и научните приноси, дисертацията напълно отговаря на критериите и изискванията за монографично изследване.

IV. Научни приноси в дисертационния труд

Научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд са **многобройни и имат различна тежест и значение**. Най-важните, основните и съществените приноси се заключават в следното:

1. Разгледано е подробно съдържанието на понятието „надлежен орган на властта“ в съответните норми и е предложен метод за постигане на по голяма яснота при неговото възприемане. Предлага се също да бъде стеснен обхватът на деянията на престъплението набедяване и да бъде коригирана неговата наказуемост.

2. Обсъдени са възможностите и са направени съответни предложения, свързани със систематизацията в уредбата на посегателства с предмет информация, придобита чрез СРС (чл. 287а, т. 4 НК).

3. Извършено е тълкуване на някои от алинеите на престъплението лично укривателство (чл. 294 НК), предвид на тяхната логична подредба. Направени са предложения и за усъвършенстване на квалифицираните състави на този вид престъпление.

4. Във връзка с престъплението по чл. 290а НК се прави предложение за промяна на неговото систематично място в отделна алинея на чл. 313 НК.

5. Обсъдени са аргументи в подкрепа запазване или отмяна на престъплението по чл. 293а НК и е изразено становище за декриминализиране на деянието.

6. Направени са предложения, засягащи системното място на престъплението по чл. 296 НК. Наред с това са изяснени и формите на изпълнителното деяние пречене или осуетяване изпълнението на влезли в сила съдебни актове.

7. Предложено е да бъде разширен обхватът на престъплението използване на противозаконни принудителни действия по чл. 287 НК в съответствие с изискванията на международната и на европейската конвенции против изтезанията, по които Република България е страна.

V. Критични бележки и препоръки

1. Считаю за необходимо да бъдат разграничени по-подробно и задълбочено престъпленията набедяване по чл. 286 НК и клевета по чл. 147 НК (с. 68, 69).

2. Струва ми се за неудачно да се дава определение за “надлежен орган” в нова ал. 2 на чл. 286 НК, като вместо това то да намери своето по-подходящо място в чл. 93 НК.

3. Не мога да се съглася, че “настъпилите допълнителни последици според чл. 286, ал. 2 НК не се дължат на действия на субекта на престъплението набедяване и поради това не са пряко отразени в съзнанието на дееца” (с. 75), и “посочените общественоопасни последици са резултат на предприети действия от страна на надлежните органи на властта като следствие на подаденото съобщение, съдържащо в себе си данни за извършено мнимо престъпление” (с. 75, 76). Това ще е така само ако липсва причинна връзка между деянието на субекта и настъпилите в случая съставомерни последици по чл. 286, ал. 2 НК, а ако последните не са пряко отразени в съзнанието на дееца, то ще трябва да се изключи наличието на умисъл за това престъпление.

4. Вместо да се приема, че “от анализа на обективната страна на състава, се формира и становището за неговата субективна страна” и “предвид на това, следва да се каже, че формата на вината е умисъл” (с. 90), по-удачно е да се използва като аргумент обратната редакция на чл. 14, ал. 1 НК, която има доказано практическо значение във всички случаи за установяване на деянието дали е умишлено или не.

5. Обобщаващият извод, че “престъплението по чл. 287а НК е от категорията на безрезултатните” (с. 91), се явява в противоречие с по-рано направените изводи във връзка с една от формите на изпълнителното деяние на престъплението по чл. 287а НК, за която се твърди, че “според тази форма на

изпълнителното деяние престъплението е резултатно и е довършено, когато техническият запис бъде унищожен” (с. 84).

6. Ще бъде от полза след твърдението “както при всяко друго престъпление със специална цел, така и при това, трябва да се подчертае, деянието ще бъде съставомерно само ако деецът го е извършил само и единствено с умисъл, който е пряк и никога евентуален” (с. 90), да се направи извод и нужно уточнение за значението на посочената в състава специална цел. Нейното постигане свързано ли е с довършеността на престъплението и ако не, по какъв начин това ще се отрази при определяне на наказанието за извършеното от дееца?

7. Във връзка с казаното, че “укривателската дейност, която винаги е последваща във времето, наподобява деянието на съучастника – помагач, който, съгл. чл. 20, ал. 4 НК предварително е обещал да даде помощ след извършването на изпълнителното деяние и по-късно е изпълнил това обещание” (с. 101), може да се изтъкне, че става дума за вида интелектуално помагачество.

8. В контекста на личното укривателство като вторична престъпна дейност (с. 102, 106), могат да бъдат дадени и други примери за такава дейност – напр. по чл. 215 НК и чл. 253 НК, където да се посочи, че при последното субекта може да е участвал в осъществяване на първичното престъпление.

9. По отношение на твърдението, че “освен пред съда, прокурора и разследващите органи е възможно лъжесвидетелстване и пред нотариус” (с. 123), е било добре да бъде посочена устойчива съдебна практика в тази посока.

10. Прави впечатление, че често се измества главният въпрос свързан с това, кога е довършено съответното престъпление, който е свързан с определяне, дали престъплението е формално или резултатно. Може да се остане с впечатление, че този подход се използва само като средство да се аргументира наличието или липсата на пряк умисъл у дееца (с. 79, 87, 88, 91, 95, 97, 98, 112, 143, 151, 162, 166, 179, 188).

11. Приема се че предмет на престъплението по чл. 290а НК е декларация, която е “частен документ от категорията на свидетелстващите” (с. 137, 140). Необходимо е да бъде допълнено и изяснено, че когато декларацията е с нотариална заверка, не може документа да бъде само един. Съгласно Постановление № 3 от 23.ІІІ.1982 г. по н. д. № 12/81 г., Пленум на ВС, в тези случаи е налице комплекс от документи на една и съща материална основа: частен документ, съставен от частни лица, и официален документ - нотариалната заверка, съставена от съответното длъжностно лице в кръга на службата му.

12. Не става ясно, освен граматическата, каква е принципната разлика между подбуждането по чл. 293 НК и подбудителството по чл. 20, ал. 3 НК (с. 159). Известно е, че подбуждането по чл. 293 НК (съответно по чл. 98, ал. 1 НК; чл. 117, ал. 2 НК; чл. 142, ал. 5, пр. 2 НК и др.) е безрезултатна дейност, която като стадий на умишлената престъпна дейност предхожда дори този на приготвянето. В случая погрешно се приема, че тази дейност може да е “успяла или не” (с. 162). За да се говори за съучастие, а в конкретния случай за подбудителство по чл. 20, ал. 3 НК, трябва да има друго лице – извършител, което да е започнало изпълнителното деяние в стадия на опита.

13. Работата би спечелила, ако беше направен сравнителноправен анализ на уредбата на престъпленията против правосъдието с тази на други държави, както от континенталната, така и от англосаксонската правни системи.

14. Предходната бележка обяснява и използвания относително малък брой чуждестранни източници.

VI. Заключение

Изложените в настоящото становище критични бележки и препоръки не са от такова естество, че да надделеят над положителната оценка за научните приноси в дисертационния труд. Точно обратно, вследствие на положените значителни труд и усилия и на базата на аргументирания научен анализ, в него **напълно са постигнати поставените цели и задачи.**

Предвид горното, категорично и убедено считам, че на докторанта Никола Светославов Влахов следва да се даде **висока положителна оценка** за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“.

Член на научното жури:

доц. д-р Живко Ангелов Велчев

16.05.2019 г.

гр. София